

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ראה

(חלק בט שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת ראה, בג"כט מנ"א, ה'תשפ"ה (א)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2025

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ראה

הנקרא אולם, ושלשתן נקראין היכל ועור-
שין מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה
ממנה כעין קלעי החצר שהיו במדבר וכל
המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל
מועד הוא הנקרא עזרה והכל נקרא
מקדש". וואָס פון פשטות לשונו איז
מובן, אַז די "דברים" וואָס זיינען "עיקר
בבנין הבית" זיינען כעין וכדומה צו דעם
וואָס עס איז געווען אין משכנֹ.

[ועד"ז זאָגט ער ווייטער אין הל' בית
הבחירה' לגבי די "שלש מחנות" וואָס
זיינען געווען במדבר, אַז אַזוי איז אויך
"כנגדן לדורות"].

דעריבער וואָלט מען געקענט מיינען,
אַז כשם ווי דער גאַנצער משכן איז
(בפשטות) געווען אויף איין גלייכן
שטח, ניט איין טייל העכער פאַר דעם
צווייטן, איז באופן כזה אויך געווען
דער מקדש.

דעריבער פאַנגט אָן דער רמב"ם מיט:
"המקדש כולו לא הי' במישור (ווי דער
משכן), אלא במעלה ההר".

א. אין הלכות בית הבחירה זאָגט
דער רמב"ם, "המקדש כולו לא הי' במי-
שור אלא במעלה ההר (און ווייטער איז
ער ממשיך ומבאר די פרטי החילוקים
והעליות כו') – כשאדם נכנס משער
מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל
בשוה. ועולה מן החיל לעזרת הנשים
בשתיים עשרה מעלות כו' ומהלך כל
עזרת הנשים בשוה ועולה ממנה לעזרת
ישראל שהוא תחלת העזרה בחמש עשרה
מעלות כו' ומהלך כל עזרת ישראל בשוה
ועולה ממנו לעזרת הכהנים במעלה
גבוהה אמה כו' ומהלך כל עזרת הכהנים
והמזבח כו' ועולה משם לאולם בשתיים
עשרה מעלות כו' והאולם וההיכל כולו
בשוה".

דאָס וואָס דער רמב"ם פאַנגט אָן
(ומוסיף) די שלילה – "המקדש כולו לא
הי' במישור (אלא במעלה ההר)", און
זאָגט ניט נאָר דעם חיוב "המקדש כולו
הי' במעלה ההר" – יש לומר:

וויבאַלד אַז לדעת הרמב"ם, איז דער
קיום מצות עשה, "ועשו לי מקדש"² ביים
בויען דעם בית המקדש – בהמשך צום
"משכן שעשה משה רבינו (במדבר)", ווי
ער זאָגט אין אָנפאַנג הל' בית הבחירה;³
און ווי ער טייטשט אויך אָפּ דאָרט ביי
די "דברים" שבבנין הבית:

"ואלו הן הדברים שהן עיקר בבנין
הבית, עושין בו קדש וקדש הקדשים
ויהי לפני הקדש מקום אחד והוא

(1) פ"ו ה"א"ד.

(2) תרומה כה, ת.

(3) רפ"א. וראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 302
ואילך. וש"נ. חכ"א ע' 149. ובהנמטן בהערות שם.

(4) הל' בית הבחירה פ"א ה"ה.

(5) ראה לקו"ש חט"ז ד' 306. וש"נ. וראה גם
קריית ספר להמב"ט על הרמב"ם שם פ"ד.

(6) פ"ו ה"א.

(7) לכאורה י"ל שזהו דיוק לשון הרמב"ם כאן
"המקדש כולו", כי מאחר שכבר כתב (פ"א ה"ה)
שרק ההיכל (קדש קה"ק ואולם) והעזרה (היינו
עזרת ישראל, וכלשונו כאן ה"ב): עזרת ישראל
שהוא תחלת העזרה) נקרא מקדש (שהם בדוגמת
המשכן), וכאן הרי מפרש, "ועולה מן החיל לעזרת
הנשים כו'" (ש"החיל ועזרת נשים מעלה יתירה
בבית עולמים" – רמב"ם שם פ"ו ה"א) – לכן
הוצרך להקדים, "המקדש כולו", היינו, "מקדש"
במובנו הכללי*.

אבל יש לדחוק שגם ב"מקדש כולו" כוונתו

(* ראה יבמות ג, ב (הובא ברמב"ם כאן פ"ז ה"א.
ע"ש): איוו היא מורא מקדש לא יכנס אדם בהר

(א) דָּאָרְף זײַן נײַט בּמײַשׁוּר – „לאַ הײַ בּמײַשׁוּר“, און „אלא“ (ב) ער דָּאָרְף זײַן „בּמּעֵלָה הֵרֵר“.

וּיְתִירָה מִזּוּ יֵשׁ לּוֹמֵר: פּוֹן דַּעַם וּוְאָס דַּעַר רַמב"ם אײַז מִדַּיִק צו זאָגן בּלִשׁוֹן „לאַ . . אלא“ – און נײַט „הַמִּקְדָּשׁ כּוֹלוּ הײַ בּמּעֵלָה הֵרֵר וּלֹא בּמײַשׁוּר“ – אײַז מִשְׁמַע¹² אַז דָּאָס אײַז נײַט אָן עֵינײַן נאָר לְכַתְחִילָהּ, נאָר אַ תּנאַי לַעֲיֹכּוּבָא¹³.

מַעַן דָּאָרְף אָבַעַר פֿאַרשְׁטײַן: וּיְבַאֲלַד אַז דַּעַר בְּנֵין הַמִּקְדָּשׁ אײַז אַ הַמִּשְׁךְ פּוֹן מִצּוֹת „וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ“, וּוְאָס קִיּוּמָה הָאָט זײַך אָנגַעפֿאַנגען מײַטן מִשְׁכּוֹן; און דִּי דְבָרִים שֶׁהֵן עֵיקָר בְּבִנְיַן הַבַּיִת זײַנען בְּדוּגְמָא צו דִּי דְבָרִים שֶׁבּמִשְׁכּוֹן כְּנִיל – וּוְאָס אײַז דִּי הַסְּבֵרָה וּוְאָס אײַן דַּעַם עֵינײַן דָּאָרְף דַּעַר מִקְדָּשׁ זײַן אַנְדֵּרשׁ פּוֹן דַּעַם מִשְׁכּוֹן¹⁴?

און אַע"פֿ אַז דַּעַר בִּיהַמ"ק אײַז גַּעוּוֹען אײַן אַ סך פֿרֻטִים אַנְדֵּרשׁ פּוֹן דַּעַם מִשְׁכּוֹן, אָנְהוּיבְנִידִיק פּוֹן מִדַּת הַמִּקְדָּשׁ וְכוּ"כ פֿרֻטִים בְּגוֹף הַבְּנִין – אײַז: א) אויך בַּהֶם דָּאָרְפֵן הָאָבֵן אַ טַעַם, (ב) בַּכֶּמֶה מַהֶם – אײַז דַּעַר טַעַם פֿשוּט, כִּמוּ – דַּעַר מִקְדָּשׁ אײַז גַּעוּוֹען (אויך) מַאֲבָנִים וְכוּ"ב,

(12) לַהֲעִיר מִתּוֹדָה מִתְנִי דְלֹא (מִנְחוֹת פֿג, ב).
(13) וַיִּלֵּל שְׁתַּלּוּי בְּהַנִּיל (הַעֲרָה 7) בְּפִי „הַמִּקְדָּשׁ כּוֹלוּ“, וְאִם „הַכֵּל בְּכַתֵּב גִּו"י קֵאִי (גַּם) עַל כֵּל (הַפֿרֻטִים) הֵרֵר הַבַּיִת (רֵאשִׁית הַעֲרָה הַבֵּאָה), וְאִם כֵּל הַפֿרֻטִים שֶׁבְּהַכֵּל בְּכַתֵּב גִּו"י הֵן לְמִצְוָה אוֹ גַם לַעֲיֹכּוּבָא. וְאִכּוּמ׃

וּרְאֵה סוּה"ט תִּשְׁמַט׳ט ח"ב ע' 453.
(14) כִּי אִף שֶׁהַכֵּל בְּכַתֵּב מִיד ה' עֲלֵי הַשְּׁכִיל״ (דְּה"א כּה, יט), דְּכֵל מִלֵּאכַת הַתְּבִנִית (שׁהַדִּיעוּ הַקְּבִי"ה כו"י) (פֿרש"י סוּכָה נא, סע"ב. וּרְאֵה גַם יְרוּשְׁלַמִי מִגִּילָה פ"א א); וּיְתִירָה מִזּוּ: בְּסוּכָה שֶׁם מוֹכַח, דְּנִאֲמַר זֶה לֹא רַק עַל הַעֲזָרָה וּמִבְּפָנִים (וּרְאֵה פֿרש"י שֶׁם. וּרְאֵה פֿרש"י דְּה"א שֶׁם) – מ"מ אײַן לּוֹמֵר שֶׁבְּתֵם עֵינײַן פֿרש"י גִּזְהִיכ׳ וְאִין ע"ז שׁוּם הַסְּבֵרָה. וּרְאֵה קֵרִית סֵפֶר שֶׁם ספ"ד.

ב. דַּעַר רַמב"ם אײַז דָּאָךְ אַ סֵפֶר פּוֹן „הַלְכוֹת הַלְכוֹת“. אײַז מוֹבֵן, אַז דָּאָס וּוְאָס דַּעַר רַמב"ם אײַז מִתֵּאָר אַז דַּעַר „מִקְדָּשׁ כּוֹלוּ לֹא הײַ בּמײַשׁוּר אֵלֹא בּמּעֵלָה הֵרֵר“ אײַז נײַט בְּלוּיִז דַּעַרפֿאַר וּוְיִיל אַזוּי אײַז גַּעוּוֹען דִּי צוֹרֵת הַבַּיִת בּפוּעַל – וּיְבַאֲלַד דַּעַר מִקְדָּשׁ אײַז גַּעוּוֹען גַּעבּוּיט אויף אַ הֵר, וּוְאָס אײַז נאָכְאָנאַנד עוֹלָה בְּשִׁפּוּעַ, הָאָט מַעַן דַּעַרפֿאַר גַּעמזזוּט⁸ בּוּיעַן דִּי חִלְקֵי הַבַּיִת אֵלֶּךְ הַעֲכַעַר און הַעֲכַעַר – נאָר⁹ דָּאָס אײַז אָן עֵינײַן שֶׁל הַלְכָה¹⁰ אײַן „מִקְדָּשׁ כּוֹלוּ“¹¹ – און אײַן בִּידַע פֿרֻטִים פּוֹן שְׁלִילָה און חִיּוּב: דַּעַר „מִקְדָּשׁ כּוֹלוּ“

לְחִלְקֵי הַמִּקְדָּשׁ שֶׁנִּקְרָאִים מִקְדָּשׁ (שֶׁם פ"א ה"ה) הַיַּיִנוּ מַעֲזוֹת יִשְׂרָאֵל וּלְפָנִים (הַנִּמְנָה כֹּאן ה"ג וְאֵילֶךְ). וְאִכּוּמ׃. וּרְאֵה אַנְצִיקְלוֹפֵדִיא תְּלִמּוּדִית עַרְךְ בִּיהַמ"ק. וּרְאֵה לְקַמֵּן הַעֲרָה 14.

(8) נּוֹסֵף עַל הַעֵיקָר שֶׁאֵינן זֶה הַכֵּרַח גְּמוּר, שֶׁהֵרִי כִּמוּ שֶׁמַּהֲלֵךְ עַד סוֹף הַחֵיל בְּשׁוּוּה וְכֵל עוֹרֵת הַנְּשִׁים וְכוּ" בְּשׁוּוּה (וּלֹא בְּשִׁפּוּעַ), כִּי יִכּוֹל לֵהִיּוֹת מִשְׁךְ כֵּל הַמִּקְדָּשׁ כּוֹלוּ.

(9) רֵאשִׁית קֵרִית סֵפֶר כֹּאן רפ"ו. וּרְאֵה שֶׁם גַּם בְּפ"ה.

(10) דֹּאֵם נִאֲמַר שְׁכוּנוֹת הַרַמב"ם בְּד' הַלְכוֹת הַרֵאשׁוֹנוֹת בְּפ"ו הַיֵּא – רַק הַקְּדָמָה לּוֹה שֶׁמִּסִּיִּים בְּהַלְכָה ה', נִמְצָא גּוֹבַה קִרְקַע הַיֵּחֵל עַל קִרְקַע כּוּ" וּמִפְּנֵי זֶה עֲשׂוּ כּוֹתֵל שֶׁעַל גִּבֵּי שַׁעַר זֶה נִמּוֹךְ כְּדִי שִׁיּהָא כֶּהֵן כּוּ"י (וְכוּ"מ מִפִּיהַ"מ לַהֲרַמב"ם מִדּוֹת פ"ב מ"ד וּה') – לֹא הוּצַרְךְ הַרַמב"ם לַהֲאֵרִיךְ כ"כ בְּד' הַלְכוֹת הַרֵאשׁוֹנוֹת, כ"א לּוֹמֵר כֶּמֶה גְּבוּה עוֹרֵת נְשִׁים מִן הַחֵיל; עוֹרֵת יִשְׂרָאֵל מַעֲזוֹת נְשִׁים, וְכוּ". אוֹ שֶׁהֵי מִסְפִּיק רַק מ"ש בְּה"ה.

(11) וּרְאֵה לַעֲלֵיל הַעֲרָה 7.

הַבַּיִת כּוּ". וּרְאֵה בְּכוּרִים פ"א מ"ט זְנִיק׳ בַּיִת הַיֵּא. וּבְדַרְשׁ יְחִזְקֵאל (מ, ה) שֶׁהֵרֵר בְּכֻלּוּ נִקְרָא בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ. וּרְאֵה מֵאִירֵי יִבְמוֹת ז', ב דְּבִיאַר הַמְּחֻלְקוֹת דְּתִיק וְרִי אִם עוֹרֵת נְשִׁים בְּכֻלּוּ מִקְדָּשׁ (וּסְמֵא הַנִּכְנֵס חִיּוּב כֵּרֵת) אוֹ לֹא הֵי בְּכֻלּוּ מִקְדָּשׁ. וּרְאֵה שֶׁם דִּישׁ פּוֹסְקִים שֶׁאִף עוֹרֵת נְשִׁים בְּכֻלּוּ כֵּרֵת כּוּ". וְשֶׁם (בְּחֻלְק) הַפּוֹסְקִים (א, ג) דְּמִצּוֹת מוֹרָא מִקְדָּשׁ אֵינָה אֵלֹא מִפְּתַח הַעוֹרֵה וּלְפָנִים כּוּ"י וּמִדַּס׳ אִף בְּהַר הַבַּיִת כֵּן הוּא מִן הַתּוֹרָה. . וְאִין קֵרִית מִקְדָּשׁ. וּרְאֵה שׁוּ"ת אֲבִנֵי נוֹר יו"ד ח"ב סַתְנֵיָא אוֹת כ וְאֵילֶךְ וְאִכּוּמ׃.

עס איז דאָ אַ חילוק עיקרי צווישן דעם משכן און דעם בית המקדש: דער משכן איז געווען אַ בנין ארעי, כמ"ש¹⁷ „ואהי מתהלך באהל ובמשכן“, ובלשון הרמב"ם הנ"ל אַ דער „משכן שעשה משה . . הי' לפי שעה“; משא"כ דער בית המקדש איז געווען אַ „דירת קבע“¹⁸, ובלשון הרמב"ם¹⁹ „כיון שנבנה המקדש בירושלים נאסרו כל המקומות כולן לבנות בהן בית לה' ולהקריב בהן קרבן ואין שם בית לדורי הדורות אלא בירושלים בלבד ובהר המורי“²⁰.

און דער אונטערשייד צווישן זיי אין גדר הקדושה איז: אין משכן איז די חלות הקדושה געווען (בעיקר) אין דעם בנין וחלקיו – די קרשים ויריעות כו' (וואָס זיינען נמשח געוואָרן בשמן המשחה)²¹ און וועלכע זיינען געווען קבוע, אין זיי איז ניט געווען קיין שינוי; אין ביהמ"ק אָבער איז אויך²² געווען „קדושת מקום“²³ – דער עצם מקום המקדש איז נתקדש געוואָרן; און אין צוויי זאָכען: א) דוקא בנוגע לבית המקדש זאָגט מען בפרשתנו²⁴ „המקום

אסך גרעסער און העכער מהמשכן וכו' וויבאלד ער איז געווען לדורות אין זעלבן אָרט וכיו"ב, ג) דאָ דוקא איז מען מדרגיש ובפרטיות גדולה אַז „המקדש כולו לא הי' במישור (ווי דער משכן) אלא במעלה ההר וכו'“.

ג. ויש לומר הביאור בזה:

די חילוקי מקומות וואָס זיינען געווען במקדש „במעלה ההר“ – וואָס דער הילוך פון איין חלק צום צווייטן איז געווען באופן של עלי' במעלות – זיינען בהתאם דערמיט וואָס יעדערער פון זיי האָט אין זיך אַ תוספת, אַן עלי' בקדושה לגבי דעם מקום פאַר עס (ווי דער רמב"ם זאָגט אין פרק שלאח¹⁵¹). ועפ"ז יש לומר, אַז דער דין פון „המקדש כולו לא הי' במישור אלא במעלה ההר“ איז פאַר-בונדן מיט די עליות הדרגות שבקדושת המקדש – יעדער חלק המקדש וועלכער איז העכער אין שטח מקומו האָט אַ העכערע קדושה¹⁶.

און דערפאַר איז עס אַ דין נאָר אין מקדש און ניט אין משכן – ווייל דאָס וואָס די חילוקי דרגות בקדושה שאַפן אַ דין אין זייער שטח המקום, איז פאַר-בונדן מיטן גדר הקדושה וואָס איז נתחדש געוואָרן אין מקדש (לגבי קדושת המשכן).

די הסברה אין דעם:

(15) פ"ז הט"ו ואילך.

(16) אבל לא כל מקום המקודש יותר גבוה יותר בשטח. – ראה לקמן בפנים (ס"ה ואילך) בנוגע לקה"ק. ויל"ע בנוגע להחיל שלדעת הרמב"ם „מהלך עד סוף החיל בשוה“. וכן צ"ע בנוגע לבין האולם ולמזבח, שאין שם מעלות, אף ש,בין האולם ולמזבח מקודש ממנה (מעורת כהנים) (שם פ"ו ה"כ). וראה לקמן הערה 47.

(17) ש"ב ז, ו. ראה שהש"ר פ"א, טז (ג). תו"א ר"פ ויגש.

(18) ראה שהש"ר שם. תו"א שם.

(19) שם פ"א ה"ג.

(20) וראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 466 ואילך.

(21) תשא ל, כו. פקודי מ, ט. וראה שבועות טז, ב.

(22) ראה מהרש"א שם טו, א: לא הי' למשכן שום

קביעות מקום ולא הוה צריך לקדש המקום בהיקף

ב' תודות ובשירי מנחה אלא שהמשכן נתקדש

במשיחה אבל . . בבנין בהמ"ק שנקרא נחלה בעי

לקדושי המקום (עיי"ש, ועד"ז כתב בנוגע לשילה:

שהוא מקרי מנוחה בקביעות מקום כו' ע"כ הוה

צריך לקדש המקום. וראה בהנסמן לקמן הערה 24).

וראה תוס' שבהערה הבאה, לקמן הערה 27.

(23) ראה תוד"ה או אידי שבועות טז, ב – בפ"י

רבינו חיים כהן.

(24) פרשתנו יב, יא. ספרי ופרש"י שם. וראה

בארוכה לקו"ש חכ"ד ס"ע 79 ואילך. וש"נ.

(*) וראה לעיל בשוה"ג להערה 7.

משא"כ ביים בית המקדש³², איז דער דין, ווי דער רמב"ם פסק'נט³³, אַז „מק־ריבין הקרבנות כולן אע"פ שאין שם בית בנוי ואוכלין קדשי קדשים בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה ואינה מוקפת במ־חיצה". וויבאַלד דער מקום עצמו איז נתקדש געוואָרן („מפני השכינה"³⁴) – „המקום אשר יבחר גו' – די בחירה איז אין דעם מקום, דעריבער בלייבט דאָרט קדושה (לעולם ועד)³⁵.

ד. עפ"ז איז מובן וואָס דוקא אין מקדש איז געווען דער חידוש, אַז „המקדש כולו לא הי' במישור אלא במעלה ההר" און די פרטי החילוקים אין די עליות ממקום למקום אין בית המקדש:

דוקא אין מקדש וואָס איז דאָ אַ קדושה בשייכות צום „מקום" גופא – דער מקום איז אַ „מקום אשר יבחר ה'

אשר יבחר ה' אלקיכם בו", (ב) ס'איז געווען די מעשה הקידוש פון קרקע (רצפה) המקדש כו'²⁵.

און אע"פ אַז אויך בנוגע דעם משכן שטייט אין פסוק²⁶ (ביי אַ סוטה) „ומן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן יקח הכהן" – איז עס א) געווען נאָר ארעי – „לפי שעה", (ב) אפילו אויך באותה שעה – איז עס געווען ניט צוליב דער קדושה פון דעם מקום²⁷ וקרקע מצד עצמו, נאָר מצד דעם אהל מועד (יריעות וקרשים) – המשכן וועלכער איז געשטאַנען אויף דעם קרקע.

ומהאי טעמא איז דאָ אַ חילוק צווישן מקום המשכן און מקום המקדש, אַז ביים משכן, נאָך דעם ווי מ'האָט אים פורק געווען און נסעו משם²⁸, איז ניט גע־בליבן קיין שום קדושה במקום הראשון²⁹ (ובדוגמא ווי דאָס איז געווען ביים הר סיני נאָך מ"ת³⁰, „במשוך היובל המה יעלו בהר"³¹);

(25) ראה זבחים כד, א בפרש"י ותוס' שם. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א הלכה יו"ד ובמפרשי הרמב"ם שם.

(26) נשא ה, יז.

(27) ראה ספרי נשא שם „מגיד הכתוב כו' מפני שהמקום מקדשו". אבל ראה אמבואה דספרי לספרי וזוטא שם, דהכוונה בזה רק שמזמינו שיהי' ראוי למי סוטה. עיי"ש. ולהעיר מההדיעה בסוטה טו, סע"ב (וראה פרש"י שם) דא"צ להניחו בקרקע ההיכל.

(28) ראה מנחות זה, סע"א (וש"י). ובכ"מ. וראה הערה הבאה.

(29) ראה תוד"ה בשילה (יומא מד, א) דמפרש עפ"ז השקויט בשבועות שם. עיי"ש. ולהעיר שבתוס' שם „אבל במשכן לאחר שנסעו משם ופירקוהו והעמידוהו במקום אחר אין חייבין על מקומו הראשון" (וראה פ' רגמ"ה מנחות שם „שאינן ראויים להכנס לאותו מקום שהי' בי' אה"מ מפני שהי' קדוש"). וראה אמבואה דספרי נשא שם. ואכ"מ. וראה הערה הבאה.

(30) ראה תענית כא, ב: שכן מצינו בה"ס שכל זמן כו' וכן מצינו באהל מועד כו'.

(31) יתרו יט, יג ובפרש"י שם.

(32) ראה מ"ק ט, א (ועד"ז שבועות טז, ב): משכן שאין קדושתו קדושת עולם. . . מקדש שקדושתו קדושת עולם*. וראה ר"ח שם. תוס' יומא שם. ובחי' הרמב"ן שבועות שם: ואפשר דמאי קדושתו קדושת עולם שמאחר שנבחר הבית שוב לא השרה הקב"ה שכינתו במקום אחר אע"פ שחבר, משא"כ במשכן שנבחר אח"כ מקדש. וראה חידושי הרשב"א והריטב"א שם.

(33) הל' בית הבחירה פ"ו הט"ו.

(34) שם הט"ז. – ולהעיר שנקראת כך „על שם ששוכנת ומתלבשת תוך כו'" (תניא פמ"א – נז, ב). וכבר נת' כמ"פ שקביעות קדושת שכינה בהמקום באה מצד מעשה הקידוש שקדשה שלמה (שם הי"ד). ראה לקו"ש חט"ו ע' 206 (ובהערה 49 שם). ועוד.

(35) ואין בכל הנ"ל סתירה להמבואר בלקו"ש חכ"א ע' 151 עד"ז לגבי המשכן – כי שם המדובר לא במקום המשכן, כ"א בחלקי המשכן.

(* להעיר עד"ז משיעור הרמב"ם דיום ג' דשבוע זה (תשד"מ) – הל' ניריות (פ"ז הי"ג) – החילוק דנייר וכהן, „שזה (נייר) קדושתו קדושת שעה (ואפילו הי' נייר עולם, והכהן קדושתו קדושת עולם). וראה רדב"ז ולח"מ שם.

חילוקים ביניהם – ווייל דוקא אין דעם וואָס „המקדש כולו לא ה' במישור אלא במעלה ההר“ (די חילוקי עליות פון די חלקי המקדש) דריקט זיך אויס אַ חידוש עיקרי פון דעם מקדש לגבי דעם משכן – זייענדיק דער „מקום אשר יבחר ה'“ האָט דער מקדש וחלקיו אויפגעטאַן אין מקומו – אין קדושת המקום.

ה. לפי דאָרף מען אָבער פאַרשטיין:

לפי הנ"ל, אַז די עליות אין שטח המקום זיינען פאַרבונדן מיט די דרגות שונות ועליות אין קדושת המקום, וואָס העכער ס'איז געווען די קדושה פונעם חלק המקדש אַלץ העכער איז געווען זיין שטח) מקום – פאַרוואָס זיינען ניט געווען קיין מעלות (וריבוי מעלות) אַרויפצוגיין צום קדש הקדשים?

דער קה"ק איז דאָך געווען (כשמו קודש לגבי הקדשים) אויסגעטיילט בקדושתו פון אַלע חלקי הבית, און ווי דער רמב"ם פירט אויס אין ווייטערדיקן פרק³⁷ אַז די העכסטע קדושה³⁸ איז אינעם בית קדש הקדשים, שאין נכנס לשם אלא כה"ג ביוהכ"פ בשעת העבודה. האָט ער דאָך געדאַרפט זיין העכער (אַ סך העכער) בשטח מקומו?!

וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדם הביאור בהנ"ל, אינעם הפרש צווישן

גו" – דאָרט איז שייך זאָגן אַז די חילוקי הקדושה אין מקדש שאַפן חלוקים אין מקום המקדש, אין גובה השטח פון די מקומות, מיט וואָס איין מקום איז אויסגעטיילט פון צווייטן מקום. וואָרום די קדושת מקום פון ביהמ"ק איז ניט (נאָר) אַ קדושה כללית, גלייך אין דעם גאַנצן ביהמ"ק, נאָר עס זיינען דאָ חילוקי דרגות אין קדושת המקום בהתאם צו דרגות הקדושה פון די חלקי הבית – היכל, עזרה.

[און אויך די קדושה מיוחדת פון דעם מקום פּרטי איז געבליבן אויף שטענדיק – „אע"פ שאין שם בית בנוי“, ווי פאַר שטאַנדיק (אויך) פון דעם רמב"ם הנ"ל אַז „אוכלין ק"ק בכל העזרה אע"פ שהיא חריבה כו", וואָס אכילת ק"ק איז מקומה בעזרה³⁶].

משא"כ דער משכן וואָס איז ניט געווען אינעם אופן פון קביעות במקום – ס'איז ניט געווען אַ „מקום אשר יבחר ה'“, נאָר קדושת המשכן איז געווען אין די (חלקי) אהל מועד, קרשים ויריעות וכו' – דעריבער איז ביים משכן ניט געווען, ניט נמשך און נקבע געוואָרן דער אונטערשייד פון קדושת חלקי המשכן אין דעם מקום במדבר – וואו ס'איז געווען (ארעית) חניית המשכן.

און דערפאַר איז דער מקום המשכן געווען „במישור“ – אין שטח המשכן גופא איז איין מקום (פון חלק) המשכן ניט געווען אויסגעטיילט פון אַ צווייטן מקום.

און דערפאַר איז דער רמב"ם מדגיש דעם חילוק צווישן משכן און מקדש – כאַטש עס זיינען פאַראַן (כנ"ל) כו"כ

(36) ראה זבחים טג, א. ושו"נ. ספרי קרח ית, יו"ד. וראה לשון הרמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"י ה"ג.

(37) פ"ז הכ"ב.

(38) כי חלק העלי' שהי' מכוון על קדש הקדשים ש„אין נכנסין לו אלא פעם אחת בשבוע לידע כו" (שם הכ"ג) אינה עלי' בקדושה לגבי קה"ק – עי' לשון הרמב"ם שם (שלא כתב כמו בהשאר שלפניו „מקדש ממנו“). והרי מפורש ברמב"ם (לעיל הי"ג) דרך „עשר קדושות הן בא"י וזו למעלה מזו“. ובקריית ספר שם „דאע"ג דעליות לא נתקדשו כו' עליות היכל נתקדשו. . וקדושתה שלא יכנסו שם ללא לצורך דהא קדושת היכל נמי היא כו"ל. וראה תוי"ט – מדות פ"ד מ"ה; כלים ספ"א ד"ה קדש הקדשים.

משכן און מקדש, לויטן סגנון פון תורת החסידות³⁹:

דער משכן, וואָס איז געווען אַ דירת ארעי (כביכול) צום אויבערשטן, איז געווען געבויט פון עצים (קרשים) – צומח און יריעות – (טיילווייז געמאַכט פון) חי (בלויז דער קרקע, אויף וועלכן מ'האַט עם לפי שעה מקים געווען איז געווען דומם, עפר⁴⁰): משא"כ דער ביהמ"ק, וואָס איז געווען אַ „דירת קבע" של הקב"ה, איז געווען געבויט בעיקר פון אבנים „וּאִין בּוֹנִים בּו עֵץ בּוֹלֵט כֻּלָּ אֵלָּא אֹו בַּאֲבָנִים אֹו בַּלְּבָנִים“⁴¹ – דומם, וואָס איז נידעריקער פון סוג הצומח וחי.

און ס'איז מבוואר דער טעם בזה: ענינו של משכן איז געווען (ניט אַזויפיל אויף צו פּוֹעַל זײַן אַ שינוי קבוע אין גשמיות העולם, נאָר) (בעיקר) צו „אַפּשפּיגלען“ דעם סדר ההשתלשלות העולמות⁴². און דעריבער איז דער בנין המשכן געווען בהתאם ווי די ענינים ווערן נמשך אין סדר ההשתלשלות, דער מכסה המשכן למעלה איז געווען פון „חי“ אַזוי אויך די יריעות עזים שלמטה ממנו, און (ברובן) די יריעות שלמטה מהן. למטה מזה מיעוטא דיריעות המשכן און די נידערי-קע חלקי המשכן, קרשי המשכן, איז געווען פון צומח, און נאָך נידעריקער די אדנים און דער קרקע המשכן, איז גע-ווען כסף ועפר, דומם.

(39) תו"א ר"פ ויגש. תו"ח ויגש שם פ"ח. סדור כא, ב. ועוד. וראה לקו"ש ח"ו ע' 17 ואילך. ח"ט ע' 62 ואילך. ובכ"מ.

(40) כ"ה בתו"א. וצ"ע שלא נזכרו שם האדנים שהיו דומם. ובתו"ח שם צב, ג; ושם צג, ב; ובחי' אדני הקרשים דמשכן מדומם דכסף.

(41) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ט.
(42) ראה בחיי תרומה כה, ט. ועוד. תורת העולה להרמ"א ח"א באריכות. ולהעיר מתניא פל"ד.

דער יתרון און אויפטו פון בית המקדש (לגבי דעם משכן) איז אין דעם וואָס דורך אים פירט זיך אויס די כוונה פון נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁴³ דוקא, אַז די קדושה, די השראת השכינה, זאָל נמשך ווערן און דורכנעמען די וועלט, ביז צו דער נידעריקסטע דרגא פון גשמיות העולם – אויך דעם סוג פון דומם, אין וועלכן עס זעט זיך ניט בגלוי זיין חיות און זיין רוחניות.

און וויבאַלד אַז דער בית המקדש איז ענינו צו ממשיך זיין השראת השכינה אין וועלט באופן אַז די קדושה זאָל דורכנעמען און מעלה זיין די גשמיות, דערפאַר האָט זיך דאָס אויסגעדריקט אויך אין דער גשמיות'דיקער מציאות פון וועלט גופא – אַז דער אָרט וואו דער בית המקדש איז געשטאַנען איז געווען בהר, העכער פון די מקומות סביבו⁴⁴; און וואָס העכער די עלי' און מדריגת הקדושה במקדש, אַלץ העכער בגשמיות איז אויך געווען דער מקום גשמי.

משא"כ דער משכן, וואָס (עיקר) ענינו איז ניט געווען אַז די השראת השכינה שבו זאָל דורכנעמען גשמיות העולם ביז דעם דומם, דעם ארץ, שאין למטה ממנו – דעריבער איז די השראת השכינה און די קדושה שבו כאילו פאַרבליבן ווי אַ באַזונדער מציאות, דאָס האָט זיך ניט אַפּגעשפּיגלט אין דעם מקום גשמי. און דעריבער, כאָטש אין משכן זיינען

(43) תנחומא נשא טז. וראה גם במדב"ר פי"ג,

ו.

(44) ראה זבחים נד, ב (וש"נ): מלמד שביהמ"ק גבוה מכל א"י וא"י גבוהה מכל ארצות. וראה להלן זבחים שם – הובא בפרש"י ברכה לג, יב.

נעות⁴⁵, אין דעם מקום הארון (שאינו מן המדה⁴⁶), וואָס איז שלא בערך כלל צו שאר חלקי המקדש, העכער בכלל פון דעם גדר פון מעלה ומטה – אַזאַ העכערקייט קען ניט אויסגעדריקט ווערן (אפילו בכעין רמז ודוגמא) אין אַ גובה פון אַ מקום גשמי, וואָס איז מדוד ומגבל.

ז. נאָך אַן ענין אין דעם – ובהקדים הדיוק אין לשון הרמב"ם „כשאדם נכנס משער מזרחי של הר הבית מהלך עד סוף החיל בשוה ועולה מן החיל לעזרת הנשים בשתים עשרה מעלות כו' ומהלך כל עזרת הנשים בשוה ועולה כו'“, אַז ביי די מעלות ועליות רעדט ער (ניט אַזוי וועגן גובה המקום מצ"ע, נאָר) ווי דער אדם איז מהלך ועולה.

ויש לומר אַז דער רמב"ם איז דערמיט מרמז אַז די אַלע מדריגות אין קדושה וואָס דער מענטש איז „הולך“ מדרגא לדרגא, איז דאָס באופן של „עולה“, עס מוז פועל זיין עלי' בהאדם, ער דאַרף זיך אויפהויבן און עולה זיין מדרגא לדרגא⁴⁷.

בשעת עס קומט אָבער צו מדריגות קודש הקדשים, איז ניט דער אופן אַז דער אדם איז „הולך“ . . ועולה, ער שטייגט העכער אין זיינע עליות בקודש, נאָר ער איז כולו בביטול במציאות לגמרי, „כולו בשוה“⁴⁸.

געווען חילוקים אין דרגות הקדושה, איז ער אָבער געווען – בהמקום בעולם הזה – כולו במישור, ניט אויפגעהויבן בהתאם למדריגת הקדושה, במישור אפילו מיט'ן מקום המדרב.

ו. עפ"ז איז אויך מובן דער טעם פאַרוואָס דער קדש הקדשים במקדש, דער מקום המקודש ביותר, איז ניט געווען אויסגעטיילט בגובהו פון דעם היכל המקדש:

דער ענין אַז די קדושה רוחניות פון מקדש פועלט אין דער עלי' פונעם גש' מיות'דיקן מקום – און וואָס דערפאַר איז איין מקום העכער פאַר דעם צווייטן, לויט די חילוקים אין דער קדושה – איז שייך בנוגע אַזעלכע מדריגות אין קדושה וואָס די נידעריקערע דרגא איז בערך דער העכערער, העכער (נאָר), „בש' תים עשרה מעלות“ וכיו"ב; ווען עס רעדט זיך אָבער וועגן אַזאַ מדריגה אין קדושה וואָס איז העכער באין ערוך (ביז צו זיין העכער פון דעם גדר פון מעלה ומטה) – ביי אַ דרגא נעלית באין ערוך – איז ניט שייך אַז דאָס זאָל זיך אויס' דריקן אין אַ צאָל טרעפ, מעלות – אין גובה מדוד ומגבל, ובמילא – ניט אין גובה מקום גשמי.

און דאָס איז דער חילוק צווישן שאר חלקי המקדש און – קדש הקדשים: חלקי המקדש, איז די קדושה פון איינעם העכער, אָבער בערך, האָט אַן ערך צו דעם חלק ומדריגת הקדושה הסמוכה – און מתאים לחילוק הערך איז דער חילוק ביניהם אין דעם מספר און גובה המעלות בין מקום למקום, איינער איז העכער פון צווייטן אויך בגשמיים.

אָבער ביי (דער קדושה פון) קדש הקדשים, וואָס דאַרטן איז געווען גילוי בהמקום פון (עצמות, פון) נמנע הנמ'

(45) ראה לקו"ש ח"א ע' 319 ואילך. וש"נ.

(46) יומא כא, סע"א. וש"נ.

(47) להעיר מתורת העולה שם פ"ד, רפ"ז. ופי'. ושם מבאר ג"כ הטעם שאין מעלות לעלות להחיל, וכן בין האולם ולמזבח, ומן ההיכל לקה"ק.

(48) מעין דוגמא לזה – ר"ז צם מאה (מ') תעניתא דלשתכח תלמוד בבלי (כ"מ פה, א), שיוכל ללמוד תלמוד ירושלמי. כי בשכלים שבער העלי' מדרגא לדרגא היא ע"י לימוד

אים איז ניטאָ קיין ציור והגבלה, ועל אחת כמה וכמה ניטאָ קיין התפשטות (וואָס איז נרמז⁵¹ אין דעם קוץ שעל הי"ד⁵²), וואָס מצד איר איז אַ איד „מבטל ומסלק את עצמו ורצונו ליבטל אליו ית"ו"⁵³, און אין דעם איז די עצם ההתקשרות פון אָן אידן – וואָס איז העכער פון גדר וציור, יחידה לייחדך, בדוגמת כניסת כהן גדול (אַלס אַ שליח פון „כל עמך בית ישראל בכל מקום שהם“) אחת בשנה לקדש הקדשים.

(משיחת ש"פ מסעי תשד"מ)

און דאָס איז פאַרבונדן מיט דעם ביהמ"ק וועלכער איז „(ושכנת) בתוכם"⁴⁹, מיט דער בחינה פון „קודש הקדשים" וואָס איז אין דעם מקדש הפרטי פון יעדן אידן, פנימיות דפנימיות הלב, בחי' יחידה שבנפש⁵⁰, וואָס אין

ועלי' נעלית יותר בשכל; משא"כ שכל שבאין ערוך, כמו החילוק דבמחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי (סנהדרין כד, א) לדרך הלימוד דירושלמי דאין תורה כתורת א"י (ראה ספרי ר"פ עקב. ב"ר פט"ז, ד), צ"ל ביטול השגה הקודמת לגמרי. כמבואר בארוכה בסה"מ תש"ח ע' 121 ואילך. וש"נ.

(49) תרומה כה, ת. „וארו"ל* בתוכו לא נאמר אלא בתוכם" (לקו"ת נשא כ, ב).
(50) ראה לקו"ש חט"ז ע' 472. וש"נ.

(51) לקו"ת ראה כז, א.

(52) כי גם הי"ד עצמה אינה בבחי' התפשטות – ראה לקו"ת שם. וראה לקו"ש חט"ז ע' 419 ואילך. וש"נ.

(53) לקו"ת תצא לח, סע"ד. ושם הוא (גם) לגבי בחי' חי'.

(* כ"ה בכ"מ בדא"ח. ולע"ע לא מצאתיו אלא בר"ח (ש' האהבה פ"ו קרוב לתחלתו). של"ה ש' האותיות אות ל'. מס' תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה – שכה, ב. שכ, ב. – ועוד.

